

## ВИЗНАЧЕННЯ ЗАДОВОЛЕНOSTІ СТУДЕНТІВ III–VI КУРСІВ ПРОХОДЖЕННЯМ ПРАКТИКИ НА КЛІНІЧНИХ БАЗАХ КАФЕДР І В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ КЛІНІЦІ НМУ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ

*Красюк С. П. <https://orcid.org/0000-0001-5554-5284>*

*Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, Київ, Україна*

*[skrasjuk@i.ua](mailto:skrasjuk@i.ua)*

**Актуальність.** З кожним роком у розвинених світових країнах все більше приділяють увагу аналізу задоволеності пацієнтів медичними установами, переліком пропонованих медичних послуг та якістю їх надання.

Проте не менш важливим аспектом покращення системи медичних закладів слід вважати вивчення рівня задоволення студентів-медиків проходженням практичних занять на базі закладів охорони здоров'я. Таке судження ґрунтується на тому, що студенти медичних навчальних закладів – майбутні працівники системи закладів охорони здоров'я і саме їм у подальшому належить працювати над вдосконаленням цієї системи.

**Ціль:** з'ясувати ступінь якості надання освітніх послуг студентами III–VI курсів Національного медичного університету імені О. О. Богомольця шляхом визначення рівня задоволеності здобувачами освіти щодо отримання знань і напрацювання практичних навичок на клінічних базах кафедр і в Університетській клініці НМУ.

**Матеріали та методи.** Дослідження базувалось на опитуванні студентів III–VI курсів щодо проходження практичних занять на клінічних базах кафедр і в Університетській клініці Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Метою опитування було встановлення рівня задоволеності здобувачами освіти отриманих знань і напрацьованих практичних навичок. Методами проведеного дослідження, окрім анкетування, слугували порівняння, конкретизація, системний аналіз.

**Результати дослідження.** В опитуванні взяли участь 444 респонденти – студенти III–VI курсів за спеціальностями «Лікувальна справа», «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія» першого–третього медичного й стоматологічного факультетів.

На першому етапі увагу було зосереджено на порівнянні кількості осіб у групах при роботі з медичним обладнанням під час практичних занять на клінічних базах кафедр й Університетської клініки. В результаті проведеного порівняння не виявлено статистично значущої відмінності кількості осіб у групах при роботі з медичним обладнанням під час практичних занять на клінічних базах кафедр та в Університетській клініці ( $p=0,941$  за критерієм Т-Вілкоксона). Другий і третій етапи переважно стосувалися аналізу оцінювання Університетської клініки. На другому етапі здійснено спроби виявити зв'язок кількості осіб у групах під час роботи з медичним обладнанням під час практичних занять в Університетській клініці з їхніми оцінками. Третій етап досліджень виявив відмінність результатів відповідей студентів III–IV і V–VI курсів.

**Висновок.** Майже всі опитувані надали відповіді на 13 питань анкети, лише незначний відсоток респондентів не надали відповіді на останні 2 питання. Цифрові показники відповідей засвідчили велику різницю між позитивними та негативними відгуками про загальні враження від проходження практики в Університетській клініці (I–III питання анкети). В результаті проведеного порівняння між роботою з медичним обладнанням на клінічних базах кафедр та в Університетській клініці не було виявлено статистично значущої відмінності кількості осіб у групах ( $p=0,941$  за критерієм Т-Вілкоксона). Найактивнішими в позитивному оцінюванні рівня задоволеності проходженням практики визнано студентів та VI курсів. Загалом майже всі зауваження та пропозиції респондентів усіх курсів та спеціальностей вказували на потребу збільшення практичних занять та практичних годин роботи з медичним обладнанням.

**Ключові слова:** клінічна база кафедри, університетська клініка, студент медичного університету, анкетування, практичне заняття.

**Актуальність.** З кожним роком у розвинених світових країнах все більше приділяють увагу аналізу задоволеності пацієнтів медичними установами, переліком пропонованих медичних послуг та якістю їх надання.

Проте не менш важливим аспектом покращення системи медичних закладів слід вважати вивчення рівня задоволення студентів-медиків проходженням практичних занять на базі закладів охорони здоров'я. Таке судження ґрунтується на тому, що студенти медичних навчальних закладів – майбутні працівники системи закладів охорони здоров'я і саме їм у подальшому належить працювати над вдосконаленням цієї системи.

Початковим базисом для аналітики визначення рівнів задоволення закладів охорони здоров'я, в тому числі й проведення анкетування, стали опубліковані результати та методики досліджень провідних країн світу щодо задоволеності пацієнтів медичними установами, переліком пропонованих медичних послуг та якістю їх надання. Зокрема група дослідників із США опублікувала результати досліджень, в яких зосередила свою увагу на визначенні таких питань: який поточний стан діяльності лікарні з покращення якості та який зв'язок між діяльністю з покращення якості та оцінками менеджерів з якості [1]. Ознайомлення з текстом європейської інструкції «Управління якістю та безпекою в лікарнях» [2] сприяло загальному розумінню рівню діючих в Європі безпеки та якості медичної допомоги, що базується на систематичному моніторингу та покращенні процесу догляду за допомогою циклу якості або процедури зворотного зв'язку закладів охорони здоров'я з реципієнтами.

Не менш важливим є досвід використання анкетних даних у дослідженні задоволеності закладами охорони здоров'я Нідерландів [3], Франції [4] Шотландії [5]. Проте найбільш корисними іноземними джерелами інформації про досвід з вивчення задоволеності закладами охорони здоров'я стали японська анкета медичних клінік «Статичне обстеження медичних установ» [6] та «Анкета задоволеності пацієнтів для студентів-медиків у лікарняній амбулаторній клініці: перехресне досліджен-

ня» [7]. Зокрема в останній описано досвід Головної медичної клініки Сагського університетського шпиталю за 1999–2009 рр.

Частково результати опрацювання означеної тематики в Україні також знайшли відображення в авторській публікації присвяченій медико-соціальному дослідженню прихильності пацієнтів до університетської клініки Національного медичного університету імені О. О. Богомольця та спробі з'ясувати основні фактори неприхильності [8].

Наразі в Україні постала нагальна потреба дослідження рівня задоволеності студентів медичних навчальних закладів щодо проходженням практики на базах закладів охорони здоров'я. Поява такої потреби обумовлена суспільним запитом на покращення рівня медичного обслуговування та збільшення переліку медичних послуг. Саме в такому контексті й виникла ідея визначити рівень задоволеності від практичних занять студентами III–VI курсів НМУ імені О. О. Богомольця.

**Ціль:** з'ясувати ступінь якості надання освітніх послуг студентами III–VI курсів Національного медичного університету імені О. О. Богомольця шляхом визначення рівня задоволеності здобувачами освіти щодо отримання знань і напрацювання практичних навичок на клінічних базах кафедр і в Університетській клініці НМУ.

## МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Дослідження базувалось на результатах опитування студентів III–VI курсів щодо проходження практичних занять на клінічних базах кафедр і в Університетській клініці Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Метою опитування було встановлення рівня задоволеності здобувачами освіти отриманих знань і напрацьованих практичних навичок. Задля цього в університетській клініці НМУ імені О. О. Богомольця спеціально розробили анкету, яка містила 13 окремих питань, більшість з яких пропонували обирати варіант з готових відповідей і лише 2 передбачали персоналізоване заповнення відомостей (вік, стать, факультет, курс, спеціальність

і зауваження та пропозиції) без деталізації за прізвиськами.

Усі отримані в жовтні-листопаді 2023 р. результати було введено та проаналізовано за допомогою онлайн Google Forms й програми Microsoft Excel. На основі опрацьованих даних сформовано 6 таблиць з узагальненими цифровими показниками відповідей та 11 діаграм, які вербалізують процентне співвідношення відповідей респондентів.

Методами проведеного дослідження, окрім анкетування, слугували порівняння, конкретизація, системний аналіз.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

В опитуванні взяли участь 444 студенти НМУ імені О. О. Богомольця, більшість з яких належали до жіночої статі двадцятирічного віку спеціальностей «Медицина» та «Лікувальна справа» другого медичного факультету. Опрацювання отриманих даних відбувалося в 3 етапи. На першому етапі увагу було зосереджено на порівнянні кількості осіб у групах при роботі з медичним обладнанням під час практичних занять на клінічних базах кафедр й Університетської клініки (табл. 1), де позиції

з першої по п'яту мають такі варіанти відповідей: 1. до 5-ти осіб; 2. від 5-ти до 10 осіб; 3. від 10 до 15 осіб; 4. від 15 до 20 осіб; 5. понад 20 осіб.

В результаті проведеного порівняння не виявлено статистично значущої відмінності кількості осіб у групах при роботі з медичним обладнанням під час практичних занять на клінічних базах кафедр та в Університетській клініці (p=0,941 за критерієм Т-Вілкоксона).

Другий і третій етапи переважно стосувалися аналізу оцінювання Університетської клініки. Зокрема на другому етапі здійснено спроби виявити зв'язок кількості осіб у групах під час роботи з медичним обладнанням під час практичних занять в Університетській клініці з їхніми оцінками.

Виявлено слабкий позитивний кореляційний зв'язок (p<0,05) кількості осіб у групах під час роботи з медичним обладнанням під час практичних занять в Університетській клініці (табл. 2).

Натомість визначення достатності часу для опанування практичних навичок використання медичного обладнання Університетської клініки під час практичних занять (варіанти відповідей «Оцініть від 1 до 10») виявили нерівномірні

Таблиця 1  
Кількість осіб, які працюють з медичним обладнанням під час практичних занять

| На клінічних базах кафедр        |     |        |
|----------------------------------|-----|--------|
| 1                                | 3   | 0,7%   |
| 2                                | 11  | 2.5%   |
| 3                                | 158 | 35.6%  |
| 4                                | 192 | 43.2%  |
| 5                                | 80  | 18.0%  |
| Total                            | 444 | 100,0% |
| На базі Університетської клініки |     |        |
| 1                                | 3   | 0,7%   |
| 2                                | 12  | 2.7%   |
| 3                                | 160 | 36.0%  |
| 4                                | 186 | 41.9%  |
| 5                                | 83  | 18.7%  |
| Total                            | 444 | 100,0% |

Таблиця 2

**Зв'язок кількості осіб у групах під час роботи з медичним обладнанням під час практичних занять в Університетській клініці з їхніми оцінками**

| Показник                                                                                                                                                | Показник рангової кореляції Спірмена | Рівень значущості відмінності від 0, р |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|----------------------------------------|
| Визначить особистий ступінь задоволеності від проходження практичних занять в Університетській клініці у порівнянні з іншими клінічними базами кафедр?  | 0,139                                | 0,003                                  |
| Чи достатньо часу було виділено для опанування практичних навичок використання медичного обладнання Університетської клініки під час практичних занять? | 0,132                                | 0,005                                  |
| Чи мали Ви достатню кількість годин практичної роботи в лабораторії для опанування навичок і набуття необхідних компетенцій?                            | 0,09                                 | 0,05                                   |
| Чи навчилися Ви самостійно вимірювати параметри життєдіяльності пацієнта?                                                                               | 0,07                                 | 0,140                                  |

показники. Йдеться про майже діаметрально протилежні значення відповідей за десятибальною шкалою, а саме: на першому місці за кількістю відповідей 71 голос (16,2 %) визнано «10 балів», на другому місці «1 бал» – 65 голосів (14,8 %), а на третьому, середньому цифровому, місці «5 балів» – 59 голосів (13,5 %).

Дещо схожа статистична картина з оцінюванням результатів визначення особистого ступеня задоволеності респондентів від проходження практичних занять в Університетській клініці у порівнянні з іншими клінічними базами кафедр: 75 голосів (17,2 %) визнано «10 балів», на другому місці «5 балів» – 71 голос (16,3 %), тоді як на третьому місці «1 бал» – 56 голосів (12,8 %).

Результати менш деталізованих варіантів відповідей (у кожному випадку по 3 позиції: «1. Так. 2. Ні. 3. Не пам'ятаю.», «1. Так. 2. Більше ні, ніж так. 3. Не відвідували.», «1. Так. 2. Ні. 3. Не було.») узагальнено у таблиці 3.

Під час проведення комплексного аналізу опрацьованих даних з таблиці 4 не виявлено зв'язок кількості осіб у групах під час роботи з медичним обладнанням під час практичних занять в Університетській клініці з відповідями на питання ( $p > 0,05$  у всіх випадках).

Огляд відповідей на ті ж самі питання лише з позиції аналізу приналежності опитуваних

студентів до конкретних курсів навчання дозволив узагальнити дані в таблиці 5.

Проведений на третьому етапі дослідження аналіз виявив зв'язок відповіді на питання «Чи виконувалися особисто Вами сестринські маніпуляції під час практичних занять?» з курсом студента ( $p = 0,001$ ) – «Так» частіше відповідали студенти V та VI курсів. Подібний стан показника «р» зафіксовано під час аналізу відповідей на питання «Чи вважаєте Ви достатньою кількість годин, що було виділено на опанування високо функціональних обстежень (ендоскопічні дослідження, спіральна комп'ютерна томографія, УЗД-обстеження тощо)?» з курсом студента ( $p < 0,001$ ). «Так» частіше відповідали студенти III та V курсів.

Такий же показник «р» мають відповіді на питання «Чи мали Ви достатню кількість годин практичної роботи в лабораторії для опанування навичок і набуття необхідних компетенцій?» з курсом студента ( $p < 0,001$ ) – «Так» частіше відповідали студенти III та VI курсів.

Аналіз відповідей на попереднє питання і питання «Чи використовувалися під час виробничої практики діагностичні технології?» виявив відмінність між показниками «р» ( $p < 0,001$  та  $p = 0,030$ ) проте мають ідентичність приналежності студентів до III та VI курсів, оскільки при відповіді на це питання

Таблиця 3

**Ступінь задоволеності респондентів від проходження практичних занять  
в Університетській клініці у порівнянні з іншими клінічними базами кафедр**

| Питання                                                                                                                                                                                     |                    | Кількість осіб у групах |             |              |            |             | p     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-------------------------|-------------|--------------|------------|-------------|-------|
|                                                                                                                                                                                             |                    | 1<br>(n=3)              | 2<br>(n=12) | 3<br>(n=160) | 4 (n=186)  | 5<br>(n=83) |       |
| Чи виконувалися особисто Вами сестринські маніпуляції під час практичних занять?                                                                                                            | Так                | 2 (66,7)                | 5 (41,7)    | 100 (62,5)   | 96 (51,6)  | 42 (50,6)   | 0,282 |
|                                                                                                                                                                                             | Ні                 | 1 (33,3)                | 2 (16,7)    | 13 (8,1)     | 17 (9,1)   | 10 (12)     |       |
|                                                                                                                                                                                             | Не пам'ятаю        | 0 (0)                   | 5 (41,7)    | 47 (29,4)    | 73 (39,2)  | 31 (37,3)   |       |
| Чи використовувалися під час виробничої практики діагностичні технології?                                                                                                                   | Так                | 2 (66,7)                | 4 (33,3)    | 68 (42,5)    | 51 (27,4)  | 26 (31,3)   | 0,111 |
|                                                                                                                                                                                             | Ні                 | 1 (33,3)                | 1 (8,3)     | 18 (11,3)    | 30 (16,1)  | 11 (13,3)   |       |
|                                                                                                                                                                                             | Не пам'ятаю        | 0 (0)                   | 7 (58,3)    | 74 (46,3)    | 105 (56,5) | 46 (55,4)   |       |
| Чи мали Ви достатню кількість годин практичної роботи в лабораторії для опанування навичок і набуття необхідних компетенцій?                                                                | Так                | 3 (100)                 | 5 (41,7)    | 80 (50)      | 70 (37,6)  | 35 (42,2)   | 0,072 |
|                                                                                                                                                                                             | Більше ні, ніж так | 0 (0)                   | 3 (25)      | 52 (32,5)    | 59 (31,7)  | 30 (36,1)   |       |
|                                                                                                                                                                                             | Не відвідували     | 0 (0)                   | 4 (33,3)    | 28 (17,5)    | 57 (30,6)  | 18 (21,7)   |       |
| Чи задоволені Ви навчанням з проведення функціональної діагностики (електрокардіографія) в Університетській клініці?                                                                        | Так                | 3 (100)                 | 5 (41,7)    | 62 (38,8)    | 74 (39,8)  | 39 (47)     | 0,097 |
|                                                                                                                                                                                             | Ні                 | 0 (0)                   | 2 (16,7)    | 46 (28,8)    | 33 (17,7)  | 15 (18,1)   |       |
|                                                                                                                                                                                             | Не було            | 0 (0)                   | 5 (41,7)    | 52 (32,5)    | 79 (42,5)  | 29 (34,9)   |       |
| Чи вважаєте Ви достатньою кількість годин, що було виділено на опанування високо функціональних обстежень (ендоскопічні дослідження, спіральна комп'ютерна омографія, УЗД-обстеження тощо)? | Так                | 2 (66,7)                | 4 (33,3)    | 68 (42,5)    | 65 (34,9)  | 34 (41)     | 0,253 |
|                                                                                                                                                                                             | Ні                 | 1 (33,3)                | 3 (25)      | 56 (35)      | 69 (37,1)  | 20 (24,1)   |       |
|                                                                                                                                                                                             | Зовсім не було     | 0 (0)                   | 5 (41,7)    | 36 (22,5)    | 52 (28)    | 29 (34,9)   |       |

**Примітка.** Для порівняння використано критерій хі-квадрат.

«Так» частіше відповідали студенти саме III та VI курсів.

Окрім того, при проведенні аналізу показників ще одного питання з таблиці 4 виявлено зв'язок відповіді на питання «Чи задоволені Ви навчанням з проведення функціональної діагностики (електрокардіографія) в Університетській клініці?» з курсом студента ( $p=0,006$ ) – «Так» частіше відповідали студенти III курсу.

І нарешті дані таблиці 5 унаочнюють кінцеві результати проведеного дослідження.

Цифрові показники відповідей на питан-

ня «Чи задоволені Ви процесом напрацювання практичних навичок «у ліжка пацієнта» в Університетській клініці НМУ?» виявилися майже однаковими з показниками до питання «Чи достатньо часу було виділено для опанування практичних навичок використання медичного обладнання Університетської клініки під час практичних занять?» з курсом студента ( $p<0,001$ ). В обох випадках студенти IV курсу дали вищу оцінку, ніж студенти V та VI курсів ( $p < 0,05$ ).

Окрім того виявлено зв'язок відповіді на

Таблиця 4

**Ступінь задоволеності респондентів від проходження практичних занять  
в Університетській клініці у порівнянні з іншими клінічними базами кафедр залежно від курсу**

| Питання                                                                                                                                                                                     |                    | Курс       |            |           |            | P       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|------------|-----------|------------|---------|
|                                                                                                                                                                                             |                    | ІІІ (n=33) | ІV (n=188) | V (n=99)  | VI (n=124) |         |
| Чи виконувалися особисто Вами сестринські маніпуляції під час практичних занять?                                                                                                            | Так                | 13 (39,4)  | 87 (46,3)  | 61 (61,6) | 84 (67,7)  | 0,001   |
|                                                                                                                                                                                             | Ні                 | 2 (6,1)    | 20 (10,6)  | 11 (11,1) | 10 (8,1)   |         |
|                                                                                                                                                                                             | Не пам'ятаю        | 18 (54,5)  | 81 (43,1)  | 27 (27,3) | 30 (24,2)  |         |
| Чи використовувалися під час виробничої практики діагностичні технології?                                                                                                                   | Так                | 16 (48,5)  | 48 (25,5)  | 36 (36,4) | 51 (41,1)  | 0,030   |
|                                                                                                                                                                                             | Ні                 | 2 (6,1)    | 30 (16)    | 16 (16,2) | 13 (10,5)  |         |
|                                                                                                                                                                                             | Не пам'ятаю        | 15 (45,5)  | 110 (58,5) | 47 (47,5) | 60 (48,4)  |         |
| Чи мали Ви достатню кількість годин практичної роботи в лабораторії для опанування навичок і набуття необхідних компетенцій?                                                                | Так                | 17 (51,5)  | 63 (33,5)  | 39 (39,4) | 74 (59,7)  | < 0,001 |
|                                                                                                                                                                                             | Більше ні, ніж так | 13 (39,4)  | 50 (26,6)  | 44 (44,4) | 37 (29,8)  |         |
|                                                                                                                                                                                             | Не відвідували     | 3 (9,1)    | 75 (39,9)  | 16 (16,2) | 13 (10,5)  |         |
| Чи задоволені Ви навчанням з проведення функціональної діагностики (електрокардіографія) в Університетській клініці?                                                                        | Так                | 15 (45,5)  | 87 (46,3)  | 37 (37,4) | 44 (35,5)  | 0,006   |
|                                                                                                                                                                                             | Ні                 | 5 (15,2)   | 26 (13,8)  | 24 (24,2) | 41 (33,1)  |         |
|                                                                                                                                                                                             | Не було            | 13 (39,4)  | 75 (39,9)  | 38 (38,4) | 39 (31,5)  |         |
| Чи вважаєте Ви достатньою кількість годин, що було виділено на опанування високо функціональних обстежень (ендоскопічні дослідження, спіральна комп'ютерна омографія, УЗД-обстеження тощо)? | Так                | 15 (45,5)  | 68 (36,2)  | 45 (45,5) | 45 (36,3)  | < 0,001 |
|                                                                                                                                                                                             | Ні                 | 8 (24,2)   | 49 (26,1)  | 34 (34,3) | 58 (46,8)  |         |
|                                                                                                                                                                                             | Зовсім не було     | 10 (30,3)  | 71 (37,8)  | 20 (20,2) | 21 (16,9)  |         |

**Примітка.** Для порівняння використано критерій хі-квадрат.

питання «Визначить особистий ступінь задоволеності від проходження практичних занять в Університетській клініці у порівнянні з іншими клінічними базами кафедр?» з курсом студента ( $p<0,001$ ), оскільки студенти ІV курсу дали вищу оцінку, ніж студенти V та VI курсів ( $p<0,05$ ). Також студенти ІV курсу дали вищу оцінку, ніж студенти VI курсу ( $p<0,05$ ), під час відповідей на питання «Чи навчилися Ви самостійно вимірювати параметри життєдіяльності пацієнта?» з курсом студента ( $p=0,012$ ).

**ВИСНОВКИ**

Майже всі опитувані надали відповіді на 13 питань анкети, лише незначний відсоток респондентів не надали відповіді на останні 2 питання. Цифрові показники відповідей засвідчили велику різницю між позитивними та негативними відгуками про загальні враження від проходження практики в Університетській клініці (І–ІІІ питання анкети). В результаті проведеного порівняння між роботою з медичним обладнанням на клінічних базах кафедр та в

Таблиця 5

Узагальнення результатів дослідження

| Питання                                                                                                                                                             | Курс                 |                          |                      |                      | p       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|--------------------------|----------------------|----------------------|---------|
|                                                                                                                                                                     | III<br>(n=33)        | IV<br>(n=188)            | V<br>(n=99)          | VI<br>(n=124)        |         |
| Чи задоволені Ви процесом<br>напрацювання практичних навичок<br>«у ліжка пацієнта» в Університетській<br>клініці НМУ?                                               | 5 (3–8,25)           | 7 (5–10) <sup>3,4</sup>  | 5 (2–8) <sup>2</sup> | 5 (2–7) <sup>2</sup> | < 0,001 |
| Чи достатньо часу було виділено для<br>опанування практичних навичок<br>використання медичного обладнання<br>Університетської клініки під час<br>практичних занять? | 5 (2–7) <sup>2</sup> | 7 (5–9) <sup>1,3,4</sup> | 5 (2–7) <sup>2</sup> | 5 (2–7) <sup>2</sup> | < 0,001 |
| Визначить особистий ступінь<br>задоволеності від проходження<br>практичних занять в Університетській<br>клініці у порівнянні з іншими<br>клінічними базами кафедр?  | 6 (4–8)              | 7 (5–9) <sup>3,4</sup>   | 5 (3–8) <sup>2</sup> | 5 (2–7) <sup>2</sup> | < 0,001 |
| Чи навчилися Ви самостійно<br>вимірювати параметри життєдіяльності<br>пацієнта?                                                                                     | 6 (3,75–8)           | 7 (5–9) <sup>4</sup>     | 6 (3–8)              | 5 (3–8) <sup>2</sup> | 0,012   |

Примітки:

в таблиці представлено медіану (Me) та міжквартильний інтервал (QI – QIII). Для порівняння показників використано Крускала-Уолліса, постеріорні порівняння проводилися за критерієм Данна:

- <sup>1</sup> – відмінність від пацієнтів III курсу статистично значуща, p<0,05;
- <sup>2</sup> – відмінність від пацієнтів IV курсу статистично значуща, p<0,05;
- <sup>3</sup> – відмінність від пацієнтів V курсу статистично значуща, p<0,05;
- <sup>4</sup> – відмінність від пацієнтів VI курсу статистично значуща, p<0,05.

Університетській клініці не було виявлено статистично значущої відмінності кількості осіб у групах (p=0,941 за критерієм Т-Вілкоксона). Найактивнішими в позитивному оцінюванні рівня задоволеності проходженням практики визнано студентів та VI курсів. Загалом майже всі зауваження та пропозиції респондентів усіх курсів та спеціальностей вказували на потребу збільшення практичних занять та практичних годин роботи з медичним обладнанням.

Конфлікт інтересів. Автори даного рукопису стверджують, що конфлікт інтересів під час виконання дослідження та написання рукопису відсутній.

REFERENCES

1. Cohen AB, Restuccia JD, Shwartz M, Drake JE, Kang R, Kralovec P, Holmes SK, Margolin F, Bohr D. A survey of hospital quality improvement activities. Med Care Res Rev. 2008 Oct;65(5):571-95. DOI: 10.1177/1077558708318285.
2. Wagner C, Coppen R, Poortvliet MC. Quality and safety management in hospitals (QSMH): survey manual of the QSMH, july 2006. [cited 2024 May 3 ; published 2008]. Available on: [https://www.semanticscholar.org/paper/Quality-and-safety-management-in-hospitals-\(QSMH\)%3A-Wagner-Coppen/560066d51102963584a3b73ad98ae1e6b0925413](https://www.semanticscholar.org/paper/Quality-and-safety-management-in-hospitals-(QSMH)%3A-Wagner-Coppen/560066d51102963584a3b73ad98ae1e6b0925413)

3. Kleefstra SM, Kool RB, Veldkamp CM, Winters-van der Meer AC, Mens MA, Blijham GH, de Haes JC. A core questionnaire for the assessment of patient satisfaction in academic hospitals in The Netherlands: development and first results in a nationwide study. *Qual Saf Health Care*. 2010 Oct;19(5):e24. DOI: 10.1136/qshc.2008.030825.
4. Gasquet I, Villemainot S, Estaquio C, Durieux P, Ravaud P, Falissard B. Construction of a questionnaire measuring outpatients' opinion of quality of hospital consultation departments. *Health Qual Life Outcomes*. 2004 Aug 4;2:43. DOI: 10.1186/1477-7525-2-43.
5. Jenkinson C, Coulter A, Bruster S, Richards N, Chandola T. Patients' experiences and satisfaction with health care: results of a questionnaire study of specific aspects of care. *Qual Saf Health Care*. 2002 Dec;11(4):335-9. DOI: 10.1136/qhc.11.4.335.
6. Static Survey of Medical Institutions. Medical Clinic Questionnaire. Fundamental statistical survey based on the Statistics Act. Government Statistics. MHLW; 2017 Oct 1. 4 p.
7. Fadhilah M, Oda Y, Emura S, Yoshioka T, Koizumi S, Onishi H, Sakemi T. Patient satisfaction questionnaire for medical students' performance in a hospital outpatient clinic: a cross-sectional study. *Tohoku J Exp Med*. 2011 Dec;225(4):249-54. DOI: 10.1620/tjem.225.249.
8. Krasniuk SP. Determining commitment to the University clinic of O. O. Bogomolets National medical university. *Clinical and preventive medicine*. 2023;2:6-13. DOI: 10.31612/2616-4868.2(24).2023.01

**DETERMINATION OF SATISFACTION OF STUDENTS OF III-VI COURSES PURCHASE OF PRACTICE AT THE CLINICAL BASES OF DEPARTMENT I IN THE UNIVERSITY CLINIC OF NMU NAMED AFTER O. O. BOHOMOLTSA**

**Krasniuk S.P.**

*Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine*

*skrasniuk@i.ua*

**Background.** Every year in the developed countries of the world, more and more attention is paid to the analysis of patient satisfaction with medical institutions, the list of offered medical services and the quality of their provision.

However, an equally important aspect of improving the system of medical institutions should be considered to be the study of the level of satisfaction of medical students with taking practical classes on the basis of health care institutions. Such a judgment is based on the fact that students of medical educational institutions are future employees of the system of health care institutions and it is they who will have to work on improving this system in the future.

**Aim:** to find out the degree of quality of educational services provided by students of the III-VI courses of the National Medical University named after O. O. Bogomolets by determining the level of satisfaction of education seekers regarding the acquisition of knowledge and the development of practical skills at the clinical bases of the departments and at the University Clinic of NMU.

**Materials and methods.** The study was based on a survey of students of the III-VI courses regarding the completion of practical classes at the clinical bases of the departments and at the University Clinic of the National Medical University named after O. O. Bogomolets. The purpose of the survey was to establish the level of satisfaction of education seekers with the acquired knowledge and developed practical skills. The methods of the conducted research, in addition to questionnaires, were comparison, specification, and systematic analysis.

**Results.** 444 respondents took part in the survey - students of the III-VI courses in the specialties "Medicine", "Medicine", "Pediatrics", "Dentistry" of the first-third medical and dental faculties. At the first stage, attention was focused on comparing the number of people in groups when working with medical equipment during practical classes at the clinical bases of the departments and the University Clinic. As a result of the comparison, no statistically significant difference was found in the number of people in the groups when working with medical equipment during practical classes at the clinical bases

of the departments and at the University Clinic ( $p=0.941$  according to the T-Wilcoxon test). The second and third stages mainly concerned the analysis of evaluation of the University Clinic. At the second stage, attempts were made to reveal the relationship between the number of people in groups while working with medical equipment during practical classes at the University Clinic and their grades. The third stage of research revealed the difference in the results of the answers of students of the III-IV and V-VI courses.

**Conclusion.** Almost all respondents provided answers to 13 questions of the questionnaire, only a small percentage of respondents did not provide answers to the last 2 questions. The numerical indicators of the answers showed a big difference between positive and negative feedback about the general impressions of the internship at the University Clinic (Questions I-III of the questionnaire). As a result of the comparison between the work with medical equipment at the clinical bases of the departments and at the University Clinic, no statistically significant difference in the number of people in the groups was found ( $p=0.941$  according to the T-Wilcoxon test). Students and 6th year students were recognized as the most active in the positive evaluation of the level of satisfaction with the internship. In general, almost all comments and suggestions of respondents of all courses and specialties pointed to the need to increase practical classes and practical hours of working with medical equipment.

Key words: clinical base of the department, university clinic, medical university student, questionnaire, practical session.